

Yu. Churga, Master's Student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE INFLUENCE OF ANTHROPOCENTRISM ON THE WORK OF ARTISTS OF THE HIGH RENAISSANCE

The article describes a number of factors that influenced the work of artists of the High Renaissance, in particular the philosophical thought of this period and changes in the worldview of people of this era. The article focuses on the origins of anthropocentrism in the intellectual sphere. The author outlines how Italy became the center of new ideas and the center of their implementation. This article was conducted to explore the impact of the philosophy of anthropocentrism on the work of Italian artists (their goals, means and evolution of the concept of "artist"). In conclusion, we can observe how interest in human nature grows, and that corporeality is not only the outer shell of man, which limits it. Artists of this period tend to realism and do not abandon the image of man and discover a new aesthetic in it. At the beginning of the 15th century the artist saw his role and believed that he was serving nature, which would teach him everything he wanted, with enough effort, patience and resources. The artist proudly demonstrates his skills in depicting animals, plants, figures, beautiful robes and landscapes, he is no longer a modest executor of someone else's will.

Keywords: High Renaissance, Rinascimento, anthropocentrism, humanism, Renaissance work, Renaissance artists.

УДК 9. 93/94. 930 (94 (4/9))

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2640.2021.148.13>

В. Яровий, д-р іст. наук, проф.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

І. Малацай, канд. іст. наук, доц.
ORCID iD: 0000-0002-5094-1082
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ПІВНІЧНА МАКЕДОНИЯ В ДОСЛІДЖЕННЯХ УКРАЇНСЬКИХ ІСТОРИКІВ

Розглянуто дослідження українських вчених, присвячені проблемам історії сучасної республіки Північна Македонія. Зроблено аналіз основних наукових доробків вітчизняних істориків із наголосом на проблеми, які сьогодні мають неабиякий науковий інтерес не лише в Україні, а й в самій Македонії.

Ключові слова: Балкани, Республіка Північна Македонія, македонці, дослідження, історія, історіографія.

Постановка проблеми. Вивчення історії македонських земель у межах яких понад тисячоліття відбувалося формування слов'яно-македонської етномовної спільноти, становлення й розвиток національно-визвольного руху, вирішення "македонського питання" стало здійснюватися вітчизняними істориками лише з 1991 р. До цього часу дослідження означених та інших проблем македонської історії були заборонені серед радянських істориків. Лише сучасна українська історіографія, яка позбулася колишньої ідеологічної заангажованості зробила предметом дослідження історію македонського народу.

Завдання. Для більш глибокого розуміння шляху історичного розвитку Балканського півострова, історії македонців, державотворчих процесів, що викликають й донині чимало суперечок, перед українськими істориками постає цілий ряд завдань, які потребують чимало зусиль для їх розв'язання. Все ж враховуючи, що в Україні наукові розвідки стосовно проблем історії нинішньої Республіки Північна Македонія тривають лише кілька десятиліть, вітчизняні науковці мають неабияку зацікавленість у дослідженні ключових проблем історії македонців. На сьогодні ми можемо визначити найбільш досліджувані питання історії Македонії вітчизняної історіографії.

Основний текст статті. Одними з перших, хто розпочинав вивчення проблем історії Македонії були І.Г. Буркут [2] та О.В. Павлюченко [19], роботи яких присвячені вирішенню "македонського питання" та вивченню розвитку культурних відносин між Російською імперією та населенням македонських земель у другій половині XIX–поч. XX ст.

Наприкінці XX ст. дослідження українських вчених стали присвячуватися історії македонських земель. Так, харківська дослідниця В.А. Бурбига [4-6] підготувала дисертаційне дослідження, присвячене вивченню "македонського питання" російськими слов'янознавцями у 1893–1912 рр. Дослідницею було розпочате вивчення ставлення Західної Європи та Росії до становища слов'янського населення в македонських землях на межі XIX–XX ст., а також розкриті місце "македонського питання" в політиці балканських країн в означений період.

Київська дослідниця С.Ф. Попова [20] у своїй роботі проаналізувала причини виникнення "македонської проблеми" та її значення в міжнародних відносинах.

Важливий внесок у розвиток вітчизняної історіографії, присвяченій македонській історії був здійснений дослідницею з Чернівців Н.В. Стрільчук [22, 23]. У підготовленій монографії вона розкрила виникнення та розвиток македонського національно-визвольного руху. У дисертаційному дослідженні вона показала процес формування македонського національно-визвольного руху останньої третини XIX ст. – 1920 рр., а також передумови виникнення внутрішньої Македонсько-Одринської революційної організації (ВМОРО). У роботі Стрільчук Н.В. зосереджуються результати комплексного дослідження розгортання македонського національно-визвольного руху, виникнення та діяльність ВМОРО, події Іллінденського повстання та проголошення Грушевської республіки у 1903 р., протистояння "лівих" та "правих" сил в національно-визвольному русі, а також боротьбу ВМОРО проти поділу македонських земель [24-30].

Витоки "македонського питання" та розвиток македонського національно-визвольного руху, який розгорнувся наприкінці XIX ст., а також вплив младотурецької революції та Балканських воєн на розвиток визвольної боротьби македонців, розкриваються в працях київського історика В.І. Ярового. Вчений вперше в українській історіографії зазначив "Державу Самуїла", як перше македонсько-слов'янське державне утворення. Його роботи присвячені розкриттю процесу формування македонської державності наприкінці Другої світової війни у вигляді складової частини Федеративної Югославії. У роботах В.І. Ярового розкрито причини загострення міжетнічних відносин на Балканах останнього десятиріччя XX ст., а також показано процес дезінтеграції СФРЮ, розгортання громадянської війни та дій НАТО у березні-червні 1999 р. проти Союзної Республіки Югославії. Дослідження вченого певною мірою спонукали вітчизняних істориків до необхідності вивчення македонської історії. Так, у підручнику "Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн XX ст." окремих розділ висвітлює важливі події в історії північномакедонських земель у XIX–XX ст. [43-48]. Процес реалі-

зації політики Болгарії та вирішення "македонського питання" (1878–1920) розкрито в наукових дослідженнях та публікаціях О.О. Меліша [17, 18].

Проголошенню та утворенню незалежної держави, а також різні аспекти суспільно-економічного життя та розвитку міжетнічних відносин у Республіці Македонії присвячено дисертаційне дослідження О.О. Усатенко Науковиця ретельно проаналізувала історичні передумови виникнення незалежної Республіки Македонія, її міжнародне визнання та конституційно-правове становлення як самостійної держави. Особливо висвітлено внутрішні та зовнішні причини, хід, врегулювання та наслідки етнополітичного конфлікту 2001 р. в країні. Авторка також визначила спрямованість зовнішньої політики створеної держави й розвиток українсько-македонських відносин [39-41]. Становлення проголошеної державної незалежності Республіки Македонії у 1991 р., яке відбулося в умовах дезінтеграції та розпаду СФРЮ, досліджено в статті М.Р. Вулевича [7].

Вивчення проблем повоєнного мирного врегулювання в центральній частині Балкан після Першої світової війни фактично залежало від держав-переможців, а населення македонських земель лише очікувало рішення Паризької мирної конференції. Про сприйняття болгарями поразки у війні, як "другої національної катастрофи" та її вплив на македонське населення містяться в дослідженні історика О.В. Крапівина із Донеччини [16].

Вирішенню "македонського питання" в міжнародних відносинах 1913-1920 рр. присвячено дисертаційне дослідження історикині з Харкова О.М. Гуриної [8-12]. Аналіз історичних умов розв'язання македонського вузла міжнародних протиріч, його ролі в зовнішній політиці великих держав та у відносинах між країнами Південно-Східної Європи, дозволила дослідниці зробити змістовні висновки стосовно означених питань. Так, події цього періоду розкрили прагнення балканських країн до максимального розширення власних територій, яке відбувалося в результаті знехтування інтересів сусідніх народів. Шляхом їх втручання й тиску на міждержавні коаліції, які були інструментом для досягнення власних цілей, що нівелювало демократичні методи. Нейський договір, за яким відбувся поділ македонських земель, призвів до виникнення на політичній карті Балкан нових національно-політичних конфліктів, а для ВМОРО послужив сигналом до продовження збройної боротьби, яка перетворилася в етнічно мотивований тероризм.

Завдяки комплексному дослідженню, результати яких містяться в публікаціях О.Н. Гуриної, проаналізовані складні історичні події, які обумовили шляхи вирішення "македонської проблеми" в міжнародних відносинах 1913-1920 рр. Дослідниці вдалося розкрити схожість та відмінності позиції великих держав стосовно вирішення "македонського питання", а також визначити наслідки розчленування македонських земель, які увійшли до складу Греції, Болгарії, Сербії та Албанії.

Дослідження сучасної історії Республіки Північна Македонія в українській історіографії переважно присвячені аналізу етнодемографічних процесів та характеру зовнішньополітичних відносин країни з сусідами на Балканах. Всі ці та інші проблеми сучасної Македонії стали предметом вивчення Н.В. Стрельчук [33-36]. Аналіз причин міжетнічної кризи в Македонії в 2001 р., перебігу подій албано-македонського конфлікту та його наслідків на Балканах містяться в дослідженнях Кресіної, К. Вітмана [1]. Питання розбудови та зміцнення державності, а також політичного та економічного розвитку сучасної Македонії знайшли своє відображення в роботах А.В. Шилової [42].

Проблеми суспільно-політичних перетворень в Республіці Македонія, а також аналіз міжетнічної кризи 2001 р., які відбувалися у контексті посткомуністичних

трансформацій Східної Європи розглядаються в праці І.О. Брусилівської [3]. Роль та спрямованість зовнішньої політики Республіки Македонія в балканських реаліях та значення міжнародного співробітництва для розвитку країни містяться в публікаціях М.С. Каменецького [15], А.Г. Степанової [21], Н.В. Стрельчук [32] та В. Терещенка [37].

Загальна характеристика історії Македонії після проголошення державної незалежності розкривається на сторінках підручників для закладів вищої освіти підготовлених за редакцією Є.П. Пугача [13] та А.І. Чернія [14].

Новий етап у розвитку української македоністики розпочався з активізації контактів між вченими наукових структур Академії наук України та Македонії. В результаті цієї співпраці були підготовлені та вийшли друком два випуски "Українсько-македонського наукового збірника". Ці політематичні видання присвячені дослідженню проблем в різних галузях знань, у тому числі історії, де особлива увага приділяється вивченню македонсько-українських зв'язків у галузі мови та літератури, історії, котрі розвиваються з урахуванням спільного історичного підґрунтя культури слов'янських народів [38]. Схожість та спільність історичної долі македонського та українського народів, а також поглиблення дружніх взаємовідносин між ними підвищують значущість дослідження македонської проблематики в історичній науці України.

Висновок. Таким чином, сучасна українська історіографія представлена значним колом дослідників, праці яких присвячені висвітленню різних проблем македонської історії. У той же час їх проблематика стосується лише окремих аспектів македонської історії кінця XIX та XX ст. На жаль, до сьогодення відсутні дослідження більш ранніх періодів македонської історії. До того ж, далеко не всі ключові аспекти македонської історії знайшли своє віддзеркалення в українській історіографії. Аналіз існуючих праць показав, що у вітчизняній історичній літературі відсутні комплексні дослідження, присвячені історії македонських земель різних періодів їх розвитку. Поглибленню наукового та культурного співробітництва в першу чергу має сприяти зовнішня політика України та Республіки Північна Македонія, спрямована на зближення між нашими народами.

Список використаної літератури

1. Албано-македонський міжетнічний конфлікт у Македонії: передумови, суть та геополітичний контекст / Кресіна І., Вітман К. // Українсько-македонський науковий збірник НАН України. Національна б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 2006. – Вип. 2. – С. 172-180.
2. Беркут І. До генези "македонського питання" / І. Беркут // Проблеми історії міжнародних відносин. 36. наук. статей. – Чернівці, 1993. – С. 42-60.
3. Брусилівська О. І. Посткомуністичні трансформації країн Східної Європи: Навч. Посібник для студентів / О.І. Брусилівська // Одеський університет ім. І.І. Мечнікова, Ін-т соц. наук, каф. Міжнародних відносин. – Одеса, Астропрінт, 2007. – 357 с.
4. Бурбига В.А. Македонське питання в російському слов'янознавстві та публіцистиці (1893–1912 рр.): автореф. дис. ... канд. істор. наук: спец. 07.00.02 "Всесвітня історія" / Бурбига В.А. – Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. – Харків, 1997. – 21 с.
5. Бурбига В.А. Македонія в оцінці європейських вчених XIX ст. / В.А. Бурбига // Схід-Захід. – Харків – 1998. – Вип. І. – С. 89–104.
6. Бурбига В.А. Российские ученые и публицисты XIX в. Об этнической принадлежности македонских славян (1893–1903 гг.) / В.А. Бурбига // Болгарский ежегодник. – К., 1998. – Т.3. – С. 66–88.
7. Вулевич М.Р. Республіка Македонія: історія становлення суверенної та незалежної слов'яно-балканської держави / М.Р. Вулевич // Права держава. Щорічник наукових праць. – К., 2001. – Вип. 12. – С. 167–186.
8. Гуринова О.М. Македонське питання в міжнародних відносинах 1913–1920 рр.: автореф. дис. ... канд. іст. наук: спец. 07.00.02 "Всесвітня історія" / Гуринова О.М.; Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. – Харків, 2013. – 23 с.
9. Гуринова О.М. Македонське питання в міжнародних відносинах 1913–1920 рр. / О.М. Гуринова – Харків: ХНУ. – 2015. – 304 с.
10. Гуринова О.М. Розділ Македонії в 1912–1913 рр. / О.М. Гуринова // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. Збірник наук. праць – Харків – 2007. – Вип. 10 – С. 67–75.

11. Гуринова О.М. Спроби російського посередництва у болгарсько-російському спорі з-за Македонії / О.М. Гуринова // Дриновський збірник. – Харків-Софія. – 2011. – том IV. – С. 213–229.
12. Гуринова О.М. Створення болгарської адміністрації в Македонській військово-інспекційній області (1915–1918 рр.) / О.М. Гуринова // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. Збірник наук. праць. – Харків. – 2011. – Вип. 14. – С. 161–172.
13. Історія західних та південних слов'ян: XX століття: Навч. посібник / Під ред. Пугача Є.П. – Харків: ОКО. – 1998. – 462 с.
14. Історія південних і західних слов'ян (від найдавніших часів до кінця XX ст.): Підручник для навчальних закладів / під ред. Чорнія В.А. – Рівне: ППФ "Волинський Оберіг", 1999. – 462 с.
15. Каменецький М.С. Зовнішньополітичний курс сучасної Македонії на рубежі ХХ–ХХІ ст. / М.С. Каменецький // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин. – Київ. – 2002 – Вип. 32 (1). – С. 48–56.
16. Крапивин А.В. Болгарія в умовах нестабільного мира (1918–1923 гг.) Очерки внешней политики / А.В. Крапивин – Донецьк. – 2008. – 187 с.
17. Меліш О.О. Зовнішня політика Болгарії щодо "македонського питання" напередодні та в період роботи Паризької мирної конференції / О.Меліш // Грані: науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. – Дніпропетровськ, 2014. – №3(107). – С. 58–63.
18. Меліш О.О. Виникнення "македонського питання" та формування політики Болгарії щодо його розв'язання / О.О. Меліш // Грані: науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. – Дніпропетровськ, 2014. – №5(109). – С. 42–47.
19. Павлюченко О.В. Україна в російсько-югославських суспільних зв'язках (др. пол. XIX- поч. XX ст.) / О.В. Павлюченко – К.: Наукова думка, 1992. – 207 с.
20. Попова С.Ф. Історичні передумови виникнення македонської проблеми на Балканах у міжнародних відносинах / С.Ф. Попова // Вісник Київського національного університету. Історія. – К., 1998. – Вип. 40. – С. 73–75.
21. Степова А.Г. Мир в Хорватії та Македонії: внесок ООН у його відновлення та підтримання / А.Г. Степова // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – К., 1999. – Вип. 13, Ч.3. – С. 164–169.
22. Стрельчук Н.В. Македонія: нарис історії національно-визвольного руху (остання третина XIX ст. – початок XX ст.) / Н.В. Стрельчук. – Чернівці, 1999. – 120 ст.
23. Стрельчук Н.В. Національно-визвольний рух у Македонії (остання третина XIX ст. – 1919 р.) / автореф. дис. ...канд. іст. наук: спец. 07.00.02. "Всесвітня історія" / Стрельчук Н.В.; Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. – Чернівці, 1999. – 21с.
24. Стрельчук Н.В. Македонське питання на сторінках одеського вісника "Болгарська думка" / Н.В. Стрельчук // Питання історії України. Збірник наукових статей. – Чернівці, 1997. – Вип. 1. – С. 143–147.
25. Стрельчук Н.В. Історична наука в Македонії (1945–1970) / Н.В. Стрельчук // Науковий вісник Чернівецького університету. Історія: Збірник наукових праць. – Чернівці, 1996. – С.245–256.
26. Стрельчук Н.В. Історіографія національно-визвольного руху македонського народу у міжвоєнну добу: сучасний стан і перспективи / Н.В. Стрельчук. Питання історії, історіографії, джерелознавства та архівознавства Центральної та Східної Європи: 36. наук. праць. – Київ-Чернівці, 1997. – Вип.1. – С. 321–334.
27. Стрельчук Н.В. Дослідження національної історії на кафедрі історії Університету Св. Кирила і Мефодія м. Скоп'є / Н.В. Стрельчук // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – К., 1998. – Вип. 37. – С.29–33.
28. Стрельчук Н.В. Актуальні проблеми во македонската историографија и наставата по историја / ред. Тодор Чепреганов / Н.В. Стрельчук – Скопје: Менора, 1996. – 162.
29. Стрельчук Н.В. Внесок академіка МАН О. Маяковського в дослідження документів з історії Македонії періоду турецького панування / Н.В. Стрельчук // Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи: Наукові доповіді Всеукраїнської конференції 1996 р. у 2 ч. – К., 1997. – Ч. 1. – С. 353–356.
30. Стрельчук Н.В. Македонський національно-визвольний рух у період Балканських воєн та Першої світової війни / Н.В. Стрельчук // Перша світова війна: історичні долі народів Центральної та Східної Європи. – Чернівці, 2000. – С. 190–199.
31. Стрельчук Н.В. Балканська криза та її вплив на російсько-македонські відносини у 90-х роках XX ст. – початку ХХІ ст. / Н.В. Стрельчук // Науковий вісник. – Одеса, 2006. – №17 (37). – С. 77–78.
32. Стрельчук Н.В. Конфлікт 2001 р. в Македонії та роль НАТО і ЄС у його вирішенні / Н.В. Стрельчук // Історична панорама: Історія. – Чернівці, 2006. – Вип.3. – С. 89–103.
33. Стрельчук Н. В. Етнодемографічні процеси у Македонії (початок XIX ст.- перша половина 90-х рр. XX ст.) / Н.Стрельчук // Науковий вісник. Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини. – Чернівці, 2004. – Вип. 229–230. – С. 265–276.
34. Стрельчук Н.В. Участь жінок у суспільно-політичному житті Македонії (90-ті роки XX ст. – початок ХХІ ст.) / Н.В.Стрельчук // Науковий вісник. Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини. – Чернівці, 2005. – Вип. 272. – С. 274–281.
35. Стрельчук Н.В. Македонія-Албанія-Сербія – реалії воєнного прикордоння / Н.В. Стрельчук // Транскордонне співробітництво у політичних регіонах Східної та Південно-Східної Європи. – Чернівці, 1999. – С. 46–51.
36. Стрельчук Н.В. Грецько-македонські стосунки історія та сучасність / Н.В. Стрельчук // Науковий вісник. Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини. – Чернівці, 2002. – Вип.123–124. – С. 66–71.
37. Терещенко В. Роль регулювання міжетнічних відносин у Македонії в контексті політики ЄС щодо Південно-Східної Європи / В. Терещенко // Актуальні проблеми міжнародних відносин. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин. – Київ, 2001 – Вип. 28., Ч. 2. – С. 152–161.
38. Українсько-македонський науковий збірник НАН України. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського, Македонська академія наук і мистецтв. – К., 2005–2014 – Вип. 1–6.
39. Усатенко О. Політико-правовий розвиток Республіки Македонія у складі Югославської федерації / О.Усатенко // Матеріали міжнародної науково-правової конференції молодих учених, присвяченої 90-річчю Української революції 1917–1920 рр. – Київ, 2007. – Вип. 4, Ч. 2. – Історія – С. 48–51.
40. Усатенко О. Формування державності та розвиток Македонії у складі Народної Федеративної Республіки Югославії, СФРЮ (1943–1991 рр.) / О. Усатенко // Вісник Київського славистичного університету. – К.: КСУ, 2007. – №32. – С. 167–186.
41. Усатенко О. Виникнення та суспільно-політичний розвиток Республіки Македонія (1991–2006 рр.): автореф. дис. ...канд. іст. наук: спец. 07.00.02. "Всесвітня історія" / Усатенко О.; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2009 – 19 с.
42. Шилова А.В. Політичний та економічний розвиток Республіки Македонія на рубежі ХХ–ХХІ століть / А.В. Шилова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. – К., 2006. – Вип. 85–86. – С. 117–119.
43. Яровий В.І. Македонський народ на шляху до незалежності (XIX–початок XX ст.) / В.І. Яровий // Слов'янські культури в Європейській цивілізації – К.: КІСУ, 2001 – С. 390–400.
44. Яровий В.І. Історія західних та південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.). Курс лекцій: навчальний посібник / В.І. Яровий – К.: Либідь, 2001–2009.
45. Яровий В.І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн. XX століття. Підручник для вищих навчальних закладів / В.І. Яровий. – К.: "Генеза", 2005. – 816 с.
46. Яровий В.І. Македонія / В.І. Яровий // Енциклопедія історії України. – Т.6. – Київ: Наукова думка, 2009. – С. 443–447.
47. Яровий В.І. Дієвість албанського чинника напередодні та в період міжетнічного конфлікту 2001 р. в Республіці Македонія / В.І. Яровий // Вісник Дніпропетровського університету. – Дніпропетровськ, 2010. – №1, т. 18. – С. 199–207.
48. Яровий В.І. Окупація македонських земель та розгортання руху опору в період Другої світової війни (1941–1943 рр.) / В.І. Яровий // Матеріали міжнародної наукової конференції "Актуальні проблеми новітньої історії зарубіжних країн". 36. наук. статей. – К.: Логос, 2013. – С.157–163.

References

1. Kresina I., Whitman K. (2006). Albanian-Macedonian interethnic conflict in Macedonia: preconditions, essence and geopolitical context. *Ukrainian-Macedonian scientific collection of the National Academy of Sciences of Ukraine. National Library of Ukraine.* – Kyiv, vol. 2, 172–180. [In Ukrainian].
2. Berkut I. (1993). To the genesis of the "Macedonian question": *In.: Problems of the history of international relations.* Chernivtsi, p. 42–60 [In Ukrainian].
3. Brusilovska O.I. (2007). Post-communist transformations of Eastern Europe: *In.: The textbook for students Odessa University of Mechnikov, Inst. of Soc. Science, Dept. International relations.* Odessa [In Ukrainian].
4. Burbiga V.A. (1997). *The Macedonian Question in Russian Slavonic Studies and Journalism (1893–1912).* Abstract of unpublished thesis (PhD in History), Kharkiv National University of Karazina. [In Ukrainian].
5. Burbiga V.A. (1998). Macedonia in the assessment of European scientists of the XIX century. *In: East-West.* Kharkiv, vol. 1, p. 89–104. [In Ukrainian].
6. Burbiga V.A. (1998). Russian scientists and publicists of the XIX century. On the ethnicity of the Macedonian Slavs (1893–1903). *In.: Bulgarian Yearbook.* Kyiv, vol.3, 66–88. [In Ukrainian].
7. Vulevich M.R. (2001). Republic of Macedonia: the history of the formation of a sovereign and independent Slavic-Balkan state. *In.: Rule of law. Yearbook of scientific works.* Kyiv, vol. 12, p. 167–186. [In Ukrainian].
8. Gurinova O.M. (2013). *The Macedonian question in international relations in 1913–1920.* Abstract of unpublished thesis (PhD in History), Kharkiv National University of Karazina. [In Ukrainian].
9. Gurinova O.M. (2015). *The Macedonian question in international relations 1913–1920.* Kharkiv: KhNU. [In Ukrainian].
10. Gurinova O.M. (2007). The partition of Macedonia in 1912–1913. *In.: Actual problems of national and world history.* Kharkiv, vol.10, p. 67–75. [In Ukrainian].
11. Gurinova O.M. (2011). Attempts at Russian mediation in the Bulgarian-Russian dispute over Macedonia. *In.: Drinovskiy collection. Kharkiv-Sofia,* vol. IV, p. 213–229. [In Ukrainian].
12. Gurinova O.M. (2011). Establishment of the Bulgarian administration in the Macedonian military inspection region (1915–1918). *In.: Actual problems of national and world history. Collection of sciences.* wash. Kharkiv, vip. 14, p.161–172. [In Ukrainian].

13. *History of Western and Southern Slavs: Twentieth Century* (1998). / Ed.: Pugach E., Kharkiv. [In Ukrainian].
14. *History of Southern and Western Slavs (from ancient times to the end of the twentieth century)* (1999). / Ed. Chornij V.A. Rivne. [In Ukrainian].
15. Kamenetsky M.S. (2002). Foreign policy of modern Macedonia at the turn of the XX-XXI centuries. In.: *Actual problems of international relations. Taras Shevchenko National University of Kyiv. Institute of International Relations*. Kyiv, 32 (1), p.48-56. [In Ukrainian].
16. Krapivin A. V. (2008). *Bulgaria in an Unstable World (1918-1923) Foreign Policy Essays*. Donetsk. [In Ukrainian].
17. Melish O.O. (2014). Foreign policy of Bulgaria on the "Macedonian question" on the eve and during the Paris Peace Conference. In.: *Grani: scientific-theoretical and socio-political almanac*. Dnipropetrovsk, 3 (107), p. 58-63. [In Ukrainian].
18. Melish O.O. (2014). The emergence of the "Macedonian question" and the formation of Bulgarian policy towards its solution. In.: *Grani scientific-theoretical and socio-political almanac*. Dnipropetrovsk, 5 (109), p. 42-47. [In Ukrainian].
19. Pavlyuchenko O.V. (1992). *Ukraine in Russian-Yugoslav public relations (second half of the XIX-beginning of the XX century)*. Kyiv. [In Ukrainian].
20. Popova S.F. (1998). Historical preconditions for the emergence of the Macedonian problem in the Balkans in international relations. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. History*, 40, 73-75. [In Ukrainian].
21. Stepova A.G. (1999). Peace in Croatia and Macedonia: the contribution of the UN in its restoration and support. *Actual problems of international relations*. Kyiv, 13(3), 164-169. [In Ukrainian].
22. Strelchuk N.V. (1999). *Macedonia: an essay on the history of the national liberation movement (last third of the XIX century – beginning of the XX century)*. Chernivtsi. [In Ukrainian].
23. Strelchuk N.V. (1999). *National liberation movement in Macedonia (last third of the XIX century – 1919)*: Abstract of unpublished thesis (PhD in History). Chernivtsi, National University of Yuriy Fedkovych. [In Ukrainian].
24. Strelchuk N.V. (1997). Macedonian question on the pages of the Odessa bulletin "Bulgarian Thought". In.: *Questions of the history of Ukraine. Collection of scientific articles*. Chernivtsi, 1, 143-147. [In Ukrainian].
25. Strelchuk N.V. (1996). Historical science in Macedonia (1945-1970). *Scientific Bulletin of Chernivtsi University. History*. Chernivtsi, 245-256. [In Ukrainian].
26. Strelchuk N.V. (1997). Historiography of the national liberation movement of the Macedonian people in the interwar period: current status and prospects. *Issues of history, historiography, source studies and archival studies of Central and Eastern Europe*. Kyiv-Chernivtsi, 1, 321- 334. [In Ukrainian].
27. Strelchuk N.V. (1998). Research of national history at the Department of History of the University of St. Cyril and Methodius in Skopje. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. History*. Kyiv, 37, 29-33. [In Ukrainian].
28. Strelchuk N.V. (1996). Current problems in Macedonian historiography and teaching history. Skopje. [In Macedonia].
29. Strelchuk N.V. (1997). Contribution of Academician A. Mayakovsky to the study of documents on the history of Macedonia during the period of Turkish rule. In.: *Ukrainian archival science: history, current state and prospects: Scientific Reports of the Ukrainian Conference of 1996*. Kyiv, 1, 353-356. [In Ukrainian].
30. Strelchuk N.V. (2000). Macedonian national liberation movement during the Balkan Wars and the First World War. In.: *World War I: historical destinies of the peoples of Central and Eastern Europe*. Chernivtsi, 190-199. [In Ukrainian].
31. Strelchuk N.V. (2006). The Balkan crisis and its impact on Russian-Macedonian relations in the 90s of the twentieth century – the beginning of the XXI century. *Bulletin of Science*. Odessa, 17 (37), 77-78. [In Ukrainian].
32. Strelchuk N.V. (2006). The conflict of 2001 in Macedonia and the role of NATO and the EU in its solution. In.: *Historical panorama. History*. Chernivtsi, 3, 89-103. [In Ukrainian].
33. Strelchuk N.V. (2004). Ethnodemographic processes in Macedonia (early XIX century – first half of the 90s of the XX century). *Scientific Bulletin. History. Political science. International relations*. Chernivtsi, 229-230, 265-276. [In Ukrainian].
34. Strelchuk N.V. (2005). Participation of women in the socio-political life of Macedonia (90s of the XX century – the beginning of the XXI century). *Scientific Bulletin. History. Political Science. International Relations*. Chernivtsi, 272, 274-281. [In Ukrainian].
35. Strelchuk N.V. (1999). Macedonia-Albania-Serbia – the realities of the military border. In.: *Cross-border cooperation in polyethnic regions of Eastern and South-Eastern Europe*. Chernivtsi, 46-51. [In Ukrainian].
36. Strelchuk N.V. (2002). Greek-Macedonian relations history and modernity. *Scientific Bulletin. History. Political science. International relations*. Chernivtsi, 2002, 123-124, 66-71. [In Ukrainian].
37. Tereshchenko V. (2001). The role of regulation of interethnic relations in Macedonia in the context of EU policy towards South-Eastern Europe. *Actual problems of international relations. Taras Shevchenko National University of Kyiv. Institute of International Relations*. Kyiv, 28 (2), 152-161.
38. *Ukrainian-Macedonian scientific collection of the National Academy of Sciences of Ukraine*. (2005-2014). National Library of Ukraine named of Vernadsky, Macedonian Academy of Sciences and Arts. Kyiv, 1-6. [In Ukrainian].
39. Usatenko O. (2007). Political and legal development of the Republic of Macedonia as part of the Yugoslav Federation. *Proceedings of the International Scientific and Legal Conference of Young Scientists Dedicated to the 90th Anniversary of the Ukrainian Revolution of 1917-1920*. Kyiv, 4(2), 48-51. [In Ukrainian].
40. Usatenko O. (2007). Formation of statehood and development of Macedonia as a part of the People's Federal Republic of Yugoslavia, SFRY (1943-1991). *Bulletin of Kyiv Slavic University*. Kyiv, 32, 167-186. [In Ukrainian].
41. Usatenko O. (2009). *Origin and socio-political development of the Republic of Macedonia (1991-2006)*: Abstract of unpublished thesis (PhD in History). Kyiv, Taras Shevchenko National University. [In Ukrainian].
42. Shilova A.V. (2006). Political and economic development of the Republic of Macedonia at the turn of the XX-XXI centuries. *Bulletin of Taras Shevchenko National University. History*. Kyiv, 85-86, 117-119. [In Ukrainian].
43. Yarovy V.I. (2001). Macedonian people on the way to independence (XIX-early XX century). *Slavic Cultures in European Civilization*. Kyiv, 390-400. [In Ukrainian].
44. Yarovy V.I. (2001-2009). *History of Western and Southern Slavs (from ancient times to the twentieth century)*. Kyiv. [In Ukrainian].
45. Yarovy V.I. (2005). *Recent history of Central European and Balkan countries. Twentieth century*. Kyiv. [In Ukrainian].
46. Yarovy V.I. (2009). Macedonia. *Encyclopedia of the History of Ukraine*. Kyiv, v. 6, 443-447. [In Ukrainian].
47. Yarovy V.I. (2010). The effectiveness of the Albanian factor on the eve and during the interethnic conflict in 2001 in the Republic of Macedonia. *Bulletin of Dnipropetrovsk University. Dnepropetrovsk*, 1(18), 199-207. [In Ukrainian].
48. Yarovy V.I. (2013). Occupation of Macedonian lands and the development of the resistance movement during the Second World War (1941-1943). In.: *Proceedings of the International Scientific Conference "Actual Problems of Modern History of Foreign Countries"*. Kyiv, 157-163. [In Ukrainian].

Надійшла до редколегії 01.02.21

V. Yarovy, Dr. Habil. (History), Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

I. Malatsai, PhD in History, Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE REPUBLIC NORTH MACEDONIA IN THE RESEARCH OF UKRAINIAN HISTORIANS

The emergence of a sovereign state of the Republic of Macedonia in the early 90's of the twentieth century. revived interest in issues related to the population, history, culture and name of the state itself. The article analyzes the works of Ukrainian researchers devoted to the problems of the history of the modern republic of Northern Macedonia. The main scientific achievements of domestic historians who study problems that are of great scientific interest not only in Ukraine are analyzed. It is emphasized that only at the end of the twentieth century, in Ukraine, researchers began to pay active attention to the study of the historical past of Macedonia. Today we can identify the most researched issues of Macedonian history in domestic historiography. The first scientific works were devoted to the study of cultural relations between the Russian Empire and the population of the Macedonian lands in the second half of the nineteenth century. XX century, the study of the attitude of Western Europe and Russia to the situation of the Slavic population in the Macedonian lands at the turn of the XIX-XX centuries. In the works of Ukrainian researchers, much attention is paid to the study of problems that are important for Ukraine – the process of formation of the national liberation movement. The preconditions for the emergence of Macedonian revolutionary organizations in the early twentieth century are studied. Ukrainian researchers are very interested in issues related to the proclamation and formation of an independent state, socio-economic life and the development of interethnic relations in Macedonia in the second half of the twentieth century. Actively is investigate the causes, course and consequences of ethnic and political conflict in the early XXI century. At the beginning of the XXI century, a new stage in the development of the study of Macedonia in Ukraine began. As a result of cooperation between scientists of the Academy of Sciences of Ukraine and Macedonia, scientific collections were published. The similar historical destiny of the Macedonian and Ukrainian peoples is important in the study of Macedonian issues in the historical science of Ukraine.

Keywords: Balkans, Republic of North Macedonia, Macedonians, research, history, historiography.